

Henyk Ya.V. Technological classification of damaged ecosystems for their revitalization

A scheme for technological classification of damaged ecosystems for their revitalization is proposed. The features of technological classification of damaged soils and their criteria are characterized. The activities are listed which need to develop and be applied the technological classification of damaged ecosystems.

Keywords: damaged ecosystems, technological classification of damaged ecosystems, phytomelioration, recultivation, landscape revitalization.

УДК 338.48

Викл. Н.В. Василюха –

Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Ужгород

КОНЦЕПЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Розглянуто організаційно-економічний механізм ефективного розвитку ринку туристичних послуг. Зокрема, висвітлено структурні елементи організаційно-економічного механізму: ринкові механізми регулювання, нормативно-правове регулювання та шляхи підвищення ефективності його функціонування. Запропоновано концепцію ефективного розвитку ринку туристичних послуг, яка дає змогу підвищити ефективність діяльності туристичних підприємств та інвестиційну привабливість регіону.

Ключові слова: концепція, туризм, організаційно-економічний механізм, ринок туристичних послуг, Карпатський регіон.

Постановка проблеми. Ринок туристичних послуг є не лише одним з найбільших і високоприбуткових, але і найбільш динамічно розвивається. Характерною рисою ринку туристичних послуг є те, що найважливішим елементом його розвитку є реалізація туристичних послуг. В умовах жорсткої конкуренції на ринку туристичних послуг необхідно проводити продуману політику як з боку держави, так і з боку регіональної влади. У цих умовах найважливішою метою державної і регіональної політики розвитку ринку туристичних послуг є забезпечення потреб споживачів туристичного продукту, виробленого в регіоні. Саме ефективність розроблених заходів щодо розвитку ринку і реалізації туристичних послуг і раціональне використання туристичного потенціалу є одним з головних напрямів розвитку цього ринку в державі загалом і в кожному регіоні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішенню окремих задач організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг в Україні присвячені роботи вітчизняних учених Л.П. Дядечко, М.П. Бондаренко, О.О. Любіцевої, Л.І. Гонтаржевської та інших. Проте, на нашу думку, в цих працях не повною мірою досліджено всі компоненти механізму цього ринку, їх вплив на його розвиток та ефективне функціонування.

Метою роботи є розроблення концепції організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг.

Виклад основного матеріалу. Економічне управління будується на цілеспрямованих рішеннях, що приймаються на основі аналізу та багатоваріантних економічних розрахунків на майбутній (плановий) період з урахуванням індикативного планування, яке має характер рекомендацій (побажань)

загальнодержавного або регіонального рівнів. Державні програми (плани) є орієнтирами для розробки конкретних планів кожним суб'єктом підприємства. Сутність економічного управління суб'єктом господарювання полягає в розробленні планів роботи та заходів забезпечення їхнього виконання на велику, середню і малу перспективу [1, с. 56].

Розглядаючи структурні елементи організаційно-економічного механізму ринку туристичних послуг, керуємося поняттям організаційно-економічний механізм як сукупність організаційних, економічних форм і методів управління з урахуванням ринкових важелів розвитку економіки. Адже механізм функціонування ринку туристичних послуг полягає у постійному узгодженні попиту і пропозиції туристичних продуктів в умовах зростаючої конкуренції та зовнішнього (міжнародного) регулювання [2, с.18].

Об'єктивною умовою вдосконалення механізму регулювання ринку є поєднання зусиль суб'єктів підприємства, державних і регіональних органів управління туризмом, інституцій загальноринкової та спеціалізованої інфраструктури та громадських організацій. Активне залучення зазначених інституцій у регулювання ринковими процесами в туристичній сфері зумовлюється необхідністю забезпечення економічної реалізації нових форм власності; коригування диспропорцій, пов'язаних із неоднозначним рівнем регіонального розвитку; урівноваження циклічних коливань попиту та пропозиції (за сезонами та роками); усунення або нівелювання наслідків негативного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на розвиток ринку; створення та підтримки ринкової інфраструктури туризму, без якої нормальне протікання ринкових процесів є неможливим [3, с. 251].

Важливими складовими організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг у регіоні є методи ефективної маркетингової стратегії просування туристичного продукту на ринку, відповідність законодавчої бази і управлінського апарату, методи ведення зовнішньоекономічної діяльності в туристичній галузі, залучення інвестицій і т.ін. У структуру організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг у регіоні, на наш погляд, включаються структурні елементи (рис. 1).

Спираючись на ринкові механізми регулювання ринку туристичних послуг, ми можемо зазначити, що економічна складова механізму багато в чому залежить від стану розвитку економіки, від поєднання економіки з державним регулюванням процесу відтворення. Через наявну податкову і кредитно-фінансову політику, яка дія на психологію господарюючих суб'єктів, відбувається стимулювання ефективного попиту суспільства, через який регулюється і розвивається ринок, прискорюється економічне зростання, підвищуючи рівень зайнятості населення і його добробут.

Разом з тим, ключове місце в удосконаленні механізму ринку туристичних послуг у регіоні, в умовах ринкової економіки належить організаційному аспекту, оскільки з'являється певна самостійність і мотиваційне конкурентне середовище, незважаючи на наявну вертикаль влади. Організаційний механізм охоплює систему методів, прийомів і інструментів, що дає змогу впливати на розвиток ринку туристичних послуг як на стадії станов-

лення, так і в ході життєдіяльності. Треба зазначити, що організаційний механізм неможливо розглядати без економічної складової.

Рис. Організаційно-економічний механізм розвитку ринку туристичних послуг

Таким чином, ефективний організаційно-економічний механізм розвитку ринку туристичних послуг в регіоні дає змогу в достатньому масштабі виконувати і реалізовувати цілі, що стоять перед ним, і завдання, а також сприяє здійсненню соціально-економічної місії розвитку національної туристичної політики. Розвиток дасть змогу створити в Україні сучасну прибуткову і конкурентоздатну туристичну індустрію, що забезпечує, з одного боку, широкі можливості для задоволення потреб українських і іноземних громадян, а з іншого – значний вклад у розвиток національної економіки.

Необхідно зазначити, розвиток ринку туристичних послуг обумовлює концепція ефективної діяльності підприємств туризму, яка повинна бути спрямована на забезпечення правового, організаційного й економічного середовища для створення сучасного туристичного підприємства. Головною метою державної політики в галузі туризму є створення в Україні, і зокрема в Карпатському регіоні, сучасного високоефективного й конкурентоспроможного ринку туристичних послуг, який забезпечує широкі можливості для задоволення потреб українських і іноземних громадян у різноманітних туристичних послугах.

Основним завданням ефективного функціонування ринку туристичних послуг у Карпатському регіоні є створення організаційно-правових і економічних умов для стимулювання розвитку в'їзного і внутрішнього туризму, що вимагає певного корегування чинного законодавства в частині, яка стосується розвитку туризму, зокрема внесення змін і доповнень в наявні нормативні правові акти. Потрібно створити умови для успішного розвитку готельних засобів розміщення й іншої туристичної інфраструктури, а також створити сприятливий інвестиційний клімат для українських і іноземних компаній, що вкладають кошти у розвиток туристичної інфраструктури в Карпатському регіоні.

На нашу думку, важливим є той факт, що якість надаваних туристичних послуг і обслуговування залишається на низькому рівні, що є непривабливим для іноземних і забезпечених українських туристів, які віддають перевагу відпочинку за кордоном. Концепція ефективного розвитку ринку туристичних послуг в Карпатському регіоні потребує створення конкурентоспроможного комплексу світового рівня для різних сегментів туристів з України й інших країн.

Реалізація цієї концепції дасть змогу підвищити ефективність діяльності туристичних підприємств на основі розвитку їхнього людського фактора, створити умови для інвестиційної привабливості туристичних підприємств, які володіють кваліфікованим людським фактором, розвивати інфраструктуру, зберігаючи екологію й культурну спадщину краю, що разом буде сприяти підвищенню добробуту регіону загалом. Узагальнено, концепцію ефективного розвитку ринку туристичних послуг представлено на рис. 2.

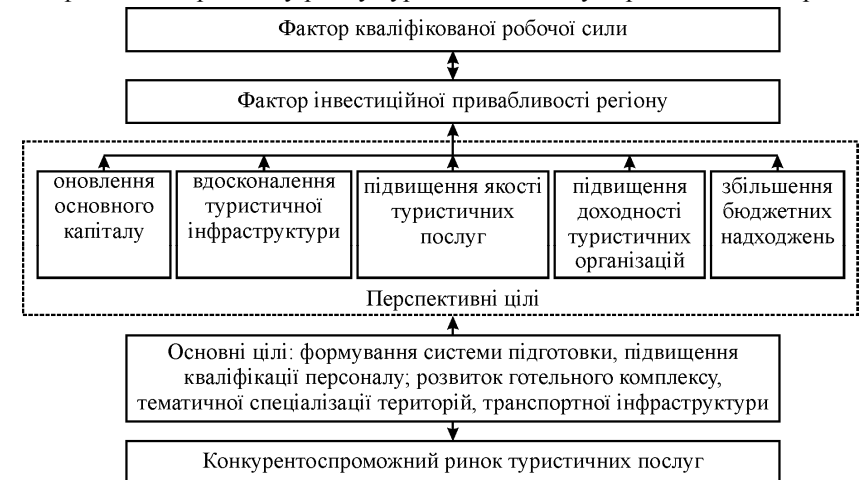

Рис. 2. Концепція ефективного розвитку ринку туристичних послуг

Ця концепція має на увазі створення сучасного ефективного ринку туристичних послуг, здатного конкурувати з основними європейськими напрямками, насамперед зимового та лікувального туризму (такими як Татри, Карлові Вари, Австрійські Альпи, Румунські Карпати й т.д.), що передбачає наявність туристичної пропозиції й послуг європейського рівня якості.

Збереження природи й древньої історії регіону – обов'язкові складові концепції. Розвиток туризму повинний привести до розвитку супутніх видів діяльності, і, як результат, до зростання добробуту жителів регіону й багатозразового збільшення надходжень у бюджет.

Тому створення сучасного ринку туристичних послуг Карпатського регіону складна, але досяжна мета. Для її реалізації необхідно виділити найбільш важливі, стратегічні напрямки розвитку, для реалізації яких необхідно вирішити низку завдань.

Висновки. Узагальнивши концепцію організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг, можна зробити такі висновки:

- Організаційно-економічний механізм ефективного розвитку ринку туристичних послуг має охоплювати: ринкові механізми регулювання, нормативно-правове регулювання. Базовими цілями функціонування механізму є підвищення якості обслуговування та підвищення якості туристичної інфраструктури.
- Як неодмінну умову ефективного розвитку туристичного ринку регіону ми розглядаємо створення та впровадження концепції ефективного розвитку ринку туристичних послуг.
- Концепція організаційно-економічного механізму розвитку ринку туристичних послуг має бути комплексною, спрямованою на забезпечення правового, організаційного й економічного середовища для створення сучасного ринку туристичних послуг.

Таким чином, підсумовуючи викладене, зазначимо, що ефективне функціонування ринку туристичних послуг полягає у взаємодії кожної складової механізму. Саме в цьому сутність оцінювання ефективності процесу розвитку ринку туристичних послуг як на рівні регіону, так і на рівні держави.

Література

1. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу / Лідія Павлівна Дядечко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 224 с.
2. Гонтаржевська Л.І. Ринок туристичних послуг в Україні / Л.І. Гонтаржевська; Донецький ін-т туристичного бізнесу. – Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. – 180 с.
3. Головінець В. Туризм України: економічні та організаційні механізми розвитку / В. Головінець, О. Горобець, С. Гуцал і др. / под ред. О. Рожук. – Тернопіль : Вид-во "Тернограф" – 2008. – 976 с.
4. Гаврилук Алла. Формування, позиціонування та просування туристичного бренду: міжнародний досвід та українська проекція / Алла Гаврилук // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. праць. – Одеса : Вид-во Одеського РІДУ. – 2010. – Вип. 4 (44). – С. 71-74.

Васыльха Н.В. Концепция организационно-экономического механизма развития рынка туристических услуг

Рассмотрен организационно-экономический механизм эффективного развития рынка туристических услуг. В частности, приведены структурные элементы организационно-экономического механизма: рыночные механизмы регулирования, нормативно-правовое регулирование и пути повышения эффективности его функционирования. Предложена концепция эффективного развития рынка туристических услуг, которая позволяет повысить эффективность деятельности туристических предприятий и инвестиционную привлекательность региона.

Ключевые слова: концепция, туризм, организационно-экономический механизм, рынок туристических услуг, Карпатский регион.

Vasylycha N.V. Concept of organizational-economic mechanism of market of tourist services development

This article describes the organizational and economic mechanism for the effective development of the tourist market. In particular, the structural elements are considered organizational and economic mechanism: market mechanisms, regulation, legal regulation and ways to improve its efficiency. The concept of effective tourism market, which can improve the effectiveness of tourism enterprises and investment attractiveness of the region.

Keywords: concept, tourism, organizational and economic mechanism tourism market, region of Carpathians.

УДК 574.3:579.834

Ст. викл. В.В. Гулай, канд. с.-г. наук –
Кіровоградський ДПУ ім. В.К. Винниченка

ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ КОМПОНЕНТІВ ФІТОЦЕНОЗІВ ВІЛЬХОВИХ ЧАГАРНИКОВИХ БОЛІТ НА СПІРОХЕТ *LEPTOSPIRA INTERROGANS*

Показано особливості екологічних впливів компонентів фітоценозів вільхових чагарникових боліт на патогенних лептоспір *Leptospira interrogans*. Встановлено, що найбільш вагомий вплив на щільність культур спірохет *in vitro* проявляють прижиттєві та постжиттєві алопатичноактивні речовини, що надходять у довкілля через корені та листя, а також виділяються на початкових етапах розкладу опадів таких рослин, як вільха чорна та береза бородавчаста, а також інших фонових видів вищої рослинності вільхових чагарникових боліт.

Ключові слова: фітоценози вільхових чагарникових боліт, алопатичноактивні речовини, спірохети.

Вступ. Спірохети виду *Leptospira interrogans* є збудниками такого природно-вогнищевого захворювання, як лептоспіроз, на яке хворіють як люди, так і домашні та дикі тварин. Ця хвороба реєструється в багатьох країнах світу не залежно від їх економічного розвитку. Для України лептоспірозна інфекція за останні десятиріччя характеризується зростанням захворюваності та високими показниками смертності. Переважно водний шлях поширення інфекції зумовив дослідження водно-болотних біотопів як осередків існування патогенних лептоспір. Одним із факторів, що обумовлює тривалість перебування спірохет в об'єктах зовнішнього середовища і визначає ступінь епізоотичної та епідеміологічної ситуації на певних територіях, є екологічні взаємозв'язки цих мікроорганізмів з вищими рослинами. У вивченні цих взаємодій, а також у розкритті їх якісних та кількісних характеристик полягає практичне значення досліджень.

Матеріали та методи досліджень. Дослідження виконували в місцях поширення на території Західного Лісостепу України вільхових чагарникових боліт. Вивчали *in vitro* вплив прижиттєвих та постжиттєвих виділень фонових видів рослин фітоценозів зазначених територій на культури музейних штамів *L. interrogans* серологічного типу *Icterohaemorrhagiae*, які становлять вагомий частку в етіологічній структурі лептоспірозу диких і свійських тварин, а також людей.

Прижиттєві виділення з фонових видів рослин (листяні змиви та кореневі виділення), а також речовини, що виділяються з опадів, отримували за методом Гродзинського [1]. Одержані розчини не були стерильними і місти-